

opdatering

Årbog for Museet for Varde By og Omegn &
Ringkøbing-Skjern Museum 2014

opdatering

Årbog for Museet for Varde By og Omegn

& Ringkøbing-Skjern Museum 2014

© Forfatterne, Museet for Varde By og Omegn

& Ringkøbing-Skjern Museum 2015

Redaktion: Christian Ringskou og Tine Lorange

Grafisk tilrettelæggelse: Tine Lorange

Fotos og illustrationer: med mindre andet er angivet under de enkelte fotos og illustrationer tilhører billedmaterialet i denne bog Museet for Varde By og Omegn eller Ringkøbing-Skjern Museum

Alle kort, Danmarks Højdemodel og

ortofotos: ©Geodatastyrelsen

Skrift: Myriad Pro

Papir: Profisilk 130 g

Omslag: Arktika 250 g

Tryk: Strandbygaard Grafisk A/S, Skjern

ISBN 978-87-89834-92-4

ISSN 1903-9581

Kære Læser!

Velkommen til årbogen *opdatering* 2014, der er den femte fælles årbog for Museet for Varde By og Omegn og Ringkøbing-Skjern Museum.

Årets årbog dækker som altid et bredt udvalg af emner fra de to kommuners fortid og nutid. Først er der – som altid – museumsforeningernes årsberetninger. Derefter følger en stribe artikler, der alle har det til fælles, at de behandler emnet "vestjysk landskab og identitet". Fra jernalderens fantastiske fæstningsanlæg ved Lyngsmose, der netop er genskabt i landskabet over en skomager fra 1800-tallets Varde, en 1800-tals original fra Ringkøbing, en navnkundig bådebygger og tømrer i 1900-tallets Nymindegab og en billedhugger på heden ved Baldersbæk til byhistorie fra Ringkøbing, historien om ekspropriationen af Eventyrets Land og historien om fundet af Vardes ældste rådhus. Til denne stribe fortællinger om Vestjyllands historie knytter sig også artiklen "Den store historie om Vestjylland", der prøver at vise mulighederne i at fortælle en fælles historie om Ringkøbing-Skjern og Varde kommuner.

Der er også endnu en stribe beskrivelser af kulturmiljøer i Varde Kommune, ligesom der igen er en stor

oversigtsartikel over året 2014's arkæologiske udgravninger i de to kommuner.

Og endelig rummer årbogen igen artikler om noget af al den formidling, der udgår fra de to museer. Her er blandt andet en artikel om den store udstilling om luftkrigen over Vestjylland, som netop nu vises på Ringkøbing Museum; en artikel om det store formidlingsprojekt i Varde Kommune, der netop er søsat under overskriften "Fortællinger i Naturpark Vesterhavet" og en artikel om det fælles skoletjeneste-projekt, der netop er gennemført af de to museer og endelig en artikel om en studierejse til England med fokus på englænderens store erfaring med frivillighed.

Der er altså nok at kaste sig over. Og vi er naturligvis allerede langt med de projekter, der bliver til indhold i næste års årbog.

Tak til alle forfatterne; Tak til Museumsforeningerne for at tilvejebringe det økonomiske grundlag for årbogen. Og ikke mindst tak til Tine Lorange og Christian Ringskov for at have redigeret bogen – og særlig tak til Tine for igen at have sat bogen op, så det er en fornøjelse at fordybe sig i den megen ny viden.

God læselyst!

Kim Clausen og Claus Kjeld Jensen

Lokaliteter omtalt i de enkelte artikler

- Lokaliteter omtalt i de enkelte artikler
- Museer og udstillingssteder
- Kulturmiljøer i Varde Kommune
- Arkæologiske udgravninger

Indhold

- 6** Museumsforeningernes årsberetninger
Ved museumsforeningsformændene
- 15** Den store historie om Vestjylland
Af Kim Clausen & Claus Kjeld Jensen
- 21** Lyngsmose-fæstningen genopført
Af Palle Eriksen
- 31** Fortællinger i Naturpark Vesterhavet
Af Tine Lorange
- 36** "vil man målet, må man også ville midlerne"
Af John V. Jensen
- 65** Savmøllen og prammene fra Æ' Gaf
Af Mette Bjerrum Jensen
- 77** Anders Bundgård i Baldersbæk
Af Holger Grumme Nielsen
- 82** Fra Østerport til Torvet
Af Christian Ringskou
- 103** Jens Harpøth
Af Nicki Daniel Jensen
- 111** Premiersilhouetteur Schmitz i Ringkøbing
Af Jan Tuxen
- 131** Fem råduse i Varde
Af Lars Chr. Bentsen
- 141** Kulturmiljøer i Varde Kommune
Af Holger Grumme Nielsen
- 149** En gravsten
Af Lars Chr. Bentsen
- 151** Engle og dæmoner
Af John V. Jensen
- 161** Flyvere i natten – luftkrig over Vestjylland
Af Christina Lindekilde
- 168** Levende læring
Af Mette Bjerrum Jensen, Per Lunde Lauridsen & Anja Høegh
- 177** Den kulturhistoriske analyse
Af Torben Egeberg & Stina Trolldoft Andresen
- 183** Årets Arkæologi
Af Lene B. Frandsen & Poul K. Jørgensen
- 206** Der var engang...
Af Ane Marie Søborg
- 211** Hvad er det englænderne kan med frivillighed...?
Af Kim Clausen, Peter Carstensen & Per Lunde Lauridsen